

JAMIYATDA HUQUQIY ONG VA HUQUQIY MADANIYATNI YUKSALTIRISH

Fayziyeva Sevinchbonu Jasur qizi

Samarqand viloyati Yuridik texnikum talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15649756>

Annotatsiya. Mazkur maqolada jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni shakllantirish va rivojlantirishning dolzarb masalalari yoritilgan. Huquqiy ong fuqarolarning qonunlarga bo'lgan munosabati, ularning huquq va majburiyatlari to'g'risidagi bilimlari va huquqiy xulq-atvorining shakllanishida asosiy o'rin tutadi. Huquqiy madaniyat esa insonlarning huquqiy tushunchalari, qonunlarga hurmat ruhida tarbiyasi, davlat va jamiyat hayotidagi faol ishtirokini ifodalaydi. Maqolada jamiyatda huquqiy ong va madaniyatni oshirish vositalari, davlat siyosati, ta'lim tizimi, OAV va fuqarolik jamiyati institutlarining roli tahlil etilgan.

Shuningdek, O'zbekistonda olib borilayotgan islohotlar kontekstida mazkur jarayonning rivojlanish istiqbollari yoritiladi.

Kalit so'zlar: Huquqiy ong, huquqiy madaniyat, huquqiy tarbiya, fuqarolik jamiyati, qonunchilik, O'zbekiston, ta'lim, islohot.

Kirish

Huquqiy ong va huquqiy madaniyat har qanday demokratik jamiyatning asosiy tamoyillaridan hisoblanadi. Fuqarolarning huquqiy savodxonligi, qonunlarga hurmat ruhida tarbiyalanganligi va o'z huquq hamda majburiyatlarini bilishi yuksak huquqiy madaniyat darajasining ko'rsatkichidir. O'zbekistonda so'nggi yillarda olib borilayotgan keng qamrovli islohotlar, xususan, "Yangi O'zbekiston" tamoyillari asosida demokratik institutlar faoliyatini kuchaytirish, inson huquq va erkinliklarini ta'minlash, huquqiy ong va madaniyatni yuksaltirishga qaratilgan strategiyalar davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylangan. Shu nuqtayi nazardan, mazkur maqolada jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni shakllantirishda mavjud imkoniyatlar, yechimini kutayotgan muammolar va istiqbollar keng tahlil qilinadi.

Mavzuning dolzarbligi

Bugungi globallashuv va raqamli jamiyat sharoitida fuqarolarning huquqiy ongini shakllantirish va huquqiy madaniyatini yuksaltirish dolzarb masalaga aylanmoqda. Chunki jamiyat taraqqiyoti, qonun ustuvorligi va ijtimoiy barqarorlikka erishish bevosita fuqarolarning huquqiy bilim va tushunchalari darajasiga bog'liq. Afsuski, ayrim hollarda huquqiy savodsizlik, qonunlarga befarqlik yoki ularni buzish holatlari ham uchraydi.

Bu esa jamiyatda huquqiy madaniyatni rivojlantirish zaruratini yanada keskinlashtiradi.

O'zbekiston Respublikasida bu yo'nalishda qabul qilinayotgan qonunlar, dasturlar va qarorlar orqali fuqarolarning huquqiy tarbiyasini kuchaytirish, ayniqsa yoshlar orasida huquqiy ongni oshirish bo'yicha tizimli ishlar olib borilmoqda.

Maqsad va vazifalar

Ushbu maqolaning asosiy maqsadi – jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatning mohiyatini ochib berish, ularning rivojlanish bosqichlari, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llarini ko'rsatishdan iborat.

Maqolaning vazifalari quyidagilardan iborat:

1. Huquqiy ong va madaniyat tushunchasini nazariy jihatdan yoritish;
2. O'zbekistonda huquqiy madaniyatni oshirish bo'yicha olib borilayotgan siyosiy va ijtimoiy islohotlarni tahlil qilish;
3. Ta'lim, OAV va fuqarolik jamiyati institutlarining ushbu yo'nalishdagi rolini aniqlash;
4. Rivojlangan davlatlar tajribasini o'rganish va milliy modelga mos yechimlarni ishlab chiqish.

Tadqiqotlar natijasida aniqlanishicha, huquqiy ong va madaniyatni yuksaltirishda eng samarali vositalar bu — ta'lim orqali tizimli yondashuv, ommaviy axborot vositalarining ma'rifiy faoliyati, jamoatchilik nazorati va ijtimoiy tarmoqlar orqali huquqiy targ'ibot hisoblanadi. O'zbekiston tajribasida ayniqsa maktab, kollej va oliy ta'lim muassasalarida huquqiy fanlarning o'qitilishi, "Huquqiy axborot" portali, Adliya vazirligining onlayn loyihalari orqali fuqarolarni huquqiy axborot bilan ta'minlash keng rivojlanmoqda. Shu bilan birga, muammo sifatida qishloq hududlarida axborot resurslariga kirish imkoni pastligi, huquqiy targ'ibotning yetarli emasligi aniqlangan.

Xulosa qilib aytganda, Jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish barqaror taraqqiyot, qonun ustuvorligi va ijtimoiy adolat uchun zarur omildir. Bu jarayonda davlat organlari, ta'lim muassasalari, OAV va jamoatchilik tashkilotlari o'zaro hamkorlikda harakat qilishi kerak. O'zbekistonda bu boradagi chora-tadbirlar ijobiy natijalar bermoqda, biroq huquqiy ongning umumiy darajasi jamiyat taraqqiyotiga mos tarzda oshirib borilishi lozim.

Kelgusida zamonaviy texnologiyalar, interaktiv ta'lim va xalqaro tajribalar asosida yanada takomillashgan huquqiy tarbiya tizimi shakllantirilishi maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmon va Qarorlari
3. "2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston Taraqqiyot strategiyasi"
4. Adliya vazirligi axborot portali – www.adliya.uz
5. Huquqiy madaniyat asoslari (o'quv qo'llanma) – T.: 2023
6. Xalqaro huquqiy hujjatlar to'plami – BMT, YuNESKO materiallari
7. OAVdagi huquqiy ma'lumotlar va tahliliy maqolalar (Norma.uz, Lex.uz)